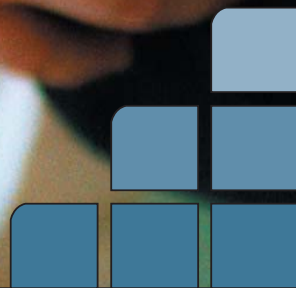

Vård och omsorgsarbete

OMVÅRDNAD

CFL ansvarar inte för fortsatt uppdatering av kursmaterialet. Vuxenutbildare har full rättighet att återanvända materialet efter eget behov./09-2004

Innehåll

Sidan

Inledning 4 - 8

Studieenhet A

Att upprätthålla hälsa 9 - 13

Studieenhet B

Omvårdnad och grundläggande vård 14 - 25

Studieenhet C

Funktionshinder och rehabilitering 26 - 29

Studieenhet D

Social omsorg 30 - 35

Studieenhet E

Yrkesansvar och kommunikation 36 - 43

Studieenhet F

Arbetsplatsförlagd utbildning 44 - 46

Litteraturlista, länktips 47 - 48

Mål och riktlinjer för kursen bilaga 1

Aktuella lagar bilaga 2

Brev till handledare och kontaktpersoner bilaga 3

Bedömningsunderlag bilaga 4

Undervisningsplan för APU bilaga 5

Intyg för blodtryck och puls, ergonomi bilaga 6

Checklista bilaga 7

Lösningar till uppgifter bilaga 8

Lösningar till självvärtande uppgifter bilaga 9

Vård och omsorgsarbete

200 poäng

Varmt välkommen till grundläggande kurs i Vård och omsorgsarbete. Studiehandledningen och din lärare kommer att vara ett stöd för dig i dina studier. Du har även nytta av dina egna erfarenheter när du arbetar med uppgifterna

Kursen ger dig grundläggande kunskaper i omvårdnad och social omsorg. Innehållet i studiehandledningen är anpassat efter skolverkets kursmål. Om du vill läsa om kursens mål, se bilaga1 ”Mål och riktlinjer för kursen” enligt skolverkets anvisningar”.

Fundera över på vilket sätt du vill redovisa dina svar.
Här får du några förslag på redovisningssätt.

- Skriftlig redovisning
- Muntlig redovisning med hjälp av video eller kassettinspelning
- Bildcollage
- Bildspel

Du får gärna rådgöra med din lärare om du har andra förslag på redovisningssätt.

Arbetsplatsförlagd utbildning (APU)

4 veckors APU ingår i kursen. Under den tiden får du möjlighet att träna praktiska moment. Lämplig praktikplats kan vara hemtjänst eller särskilda boendeformer.

Om du vill veta mer om den arbetsplatsförlagda utbildningen så kan du läsa informationen i studieenhet F på sidan 44 i studiehandledningen.

Lycka till med dina studier!

Förslag på studiebok som du kan använda

”Vård och omsorgsarbete” Bonniers förlag. 2000

”Vård och omsorgsarbete” Libers förlag. 2000

” Vård och omsorgsarbete” Utbildningslitteratur, 2001

Du kan också söka fakta i de böcker och internetadresser som finns i litteraturlistan sidan 47.

Arbetssätt

Du kommer att få arbeta med en fallbeskrivning som handlar om Eva och hennes familj. Eva har drabbats av sjukdomen stroke. Din uppgift blir att ge förslag på lösningar av de problem som uppkommer i samband med hennes sjukdom och rehabilitering.

Genom intervjuer och studiebesök inom kommunens verksamhetsområde skaffar du dig mer kunskap och information.

Betygsprov

När du genomfört alla studiearbeten ska du planera för ett betygsprov enligt de anvisningar du fått av din lärare.

Till grund för provet ligger studier av lärobok, studiearbeten och arbetsplatsanknuten erfarenhet.

Studiehandledningens utformning

Studieenheten innehåller två delar

Första delen Innehåller fakta som du har nytta av när du ska lösa studiearbetet. Du behöver komplettera dessa fakta med att läsa mer i studieböckerna.

Andra delen Innehåller studiearbete och övningsuppgifter. Här får du frågor som du arbetar med. Om du vill kan du kontrollera dina kunskaper med hjälp av övningsuppgifterna. Studiearbetet redovisar du till din lärare. Nio studiearbeten ingår i kursen.

Läs

Innebär att du läser, funderar och söker mer fakta omkring det som hör ihop med studiehandledningens text.

Reflektera

Innebär att du stannar upp och funderar över vad du lärt dig.

Öva

Om du vill kan du testa dina kunskaper med hjälp av de uppgifter som finns med i studiehandledningen.

Redovisa

Innebär att du tillämpar dina kunskaper i studieuppgiften. Dina lösningsförslag skickar du till din lärare. Läraren ger dig kommentarer och du får på så sätt en återkoppling på ditt arbete.

Nyckelord

Är ord som är av betydelse för förståelsen av den text du läser.

Översiktssbild av kursen

Studieenhet Läs och bearbeta	Studiearbete Redovisas	Egen tidsplanering
A Att upprätthålla hälsa	1) Maslows behovstrappa.	
B Omvårdnad och grundläggande vård	2) Analys av Evas omvårdnadsbehov (enligt Henderson del 5, 7 och 8). 3) Analys av omvårdnadsdiagnos 1-2 och 4. 4) Analys av omvårdnadsdiagnos 7.	
C Funktionshinder och rehabilitering	5) Evas omsorgsbehov, ADL-träning och rehabilitering.	
D Social omsorg	6) Omsorgsmål, planering av insatser för Eva och familjen. 7) Vägledande riktlinjer och tekniska hjälpmedel.	
E Kommunikation och yrkesansvar	8) Analysera och beskriva mötet mellan Eva och Anna med avseende på förväntningar och händelser. Eller beskriv dina egna erfarenheter av ett gott samtal. 9) Organisation.	
F Information om arbetsplatsförlagd utbildning	Fundera över dina personliga mål med den arbetsplatsförlagda utbildningen. Diskutera förslaget med din handledare.	

Analysera betyder att du noggrant undersöker den text du läser.

Arbetsplatsförlagd utbildning

- Flera av de kursmoment som finns med i kursen kan tillämpas bättre om du har en APU-plats att anknyta till
- Under din APU- period får du tillfälle att träna praktiska moment.
- I din studiehandledning finns kursplan för APU, bedömningsblankett och en ”checklista”.
- Bedömningsblankett och checklista skickas in till din lärare efter avslutad APU. Glöm inte att den ska vara undertecknad med handledares namn och befattning.
- Det är bra om du själv helst innan kursstart ordnar lämplig praktikplats. Detta kan du göra i samråd med din lärare.
- Praktikplatsen bör ha sådan verksamhet så att du kan nå de mål som är beskrivna för kursen. Meddela din lärare när APU plats är ordnad.
- Praktiska moment som ingår i kursen är kontroll av blodtryck och puls. Skicka in intyg på att dessa kursmoment är genomgångna.
- Innan du börjar på din APU plats är det bra om du tagit reda på vilka lagar som styr arbetet inom vård och omsorg. Du kan läsa om de lagarna i den studiebok du valt eller söka fakta på internet www.sos.se
- Erfarenhet av arbete i vård och omsorg kan ersätta APU. Diskutera detta med din lärare.

Studieenhet A

Att upprätthålla hälsa

Läs

Studiemål

- Att ha kunskap om och förstå hälsobegrepp som utgångspunkt för arbete inom vård och omsorg samt ha erfarenhet av handlingar för att upprätthålla hälsa.
- Att ha kunskap om och erfarenhet av att utföra munvård och förstå betydelsen av egen.

Läs

Nyckelord

Hälsa

Ohälsa

Maslows behovstrappa
helhetssyn

Att upprätthålla hälsa

Reflektera

Människans behov

För dig som kommer att arbeta inom vård och omsorg är kunskaper om de mänskliga behoven en av förutsättningarna för en god omvårdnad. Inom vård och omsorgsområdet har man tagit fasta på Abraham Maslows behovsteori. På 1960-talet utvecklade han en teori om de mänskliga behoven i en trappstegsmodell.

Han ansåg att behoven hängde ihop på ett speciellt sätt. Behoven kan vara avgränsade, men även gå in i varandra och passa in i flera av trappstegen.

REFLEKTION: Studera A Maslows behovstrappa i den kurslitteratur som du valt. Fundera över om trappstegen stämmer med din uppfattning om de mänskliga behoven?

Definition av hälsa enligt världshälsoorganisationen (WHO)

”Hälsa är ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, och icke enbart frånvaro av sjukdom eller svaghet”.(1946)

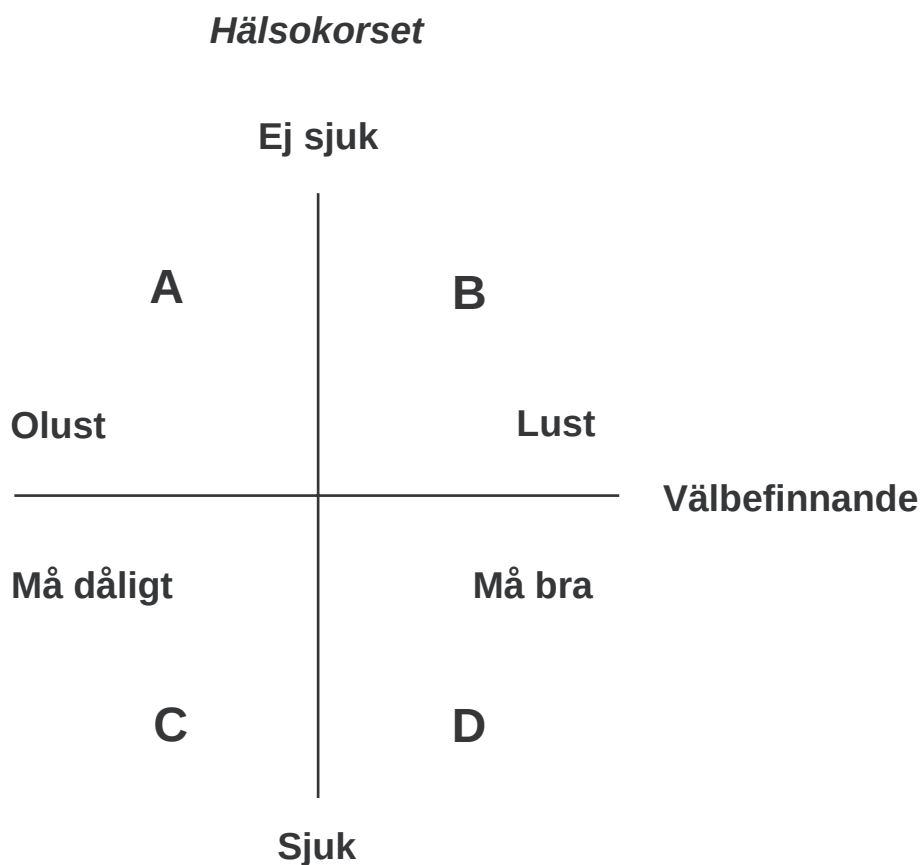
Denna definition har senare ändrats till att varje människa kan sträva efter att nå hälsa. Människor har olika uppfattning om vad hälsa är.

Reflektera

Hälsokorset

Upplevelsen av hälsa är individuell och för att belysa detta kan du titta på **hälsokorset**. Man kan må dåligt utan att i medicinsk mening vara sjuk (Fältet A i bilden). Personen kan känna livslust och må bra trots en medicinsk sjukdom (fältet D i bilden).

REFLEKTION: Var befinner du dig själv i hälsokorset?

Olika synsätt på hälsa

Att ha god hälsa har i alla tider varit av stor betydelse för människan. I alla kulturer har det funnits olika "huskurer" för att bevara god hälsa.

När du arbetar med andra människors hälsa och välbefinnande måste du skaffa dig kunskaper om hur ohälsa och sjukdom kan förebyggas.

Har du tillgång till internet kan du läsa mer om hur du förebygger smitta och smittspridning. Sök på adress

www.infomedica.se

REFLEKTION Att förebygga sjukdom kan ses som en god investering. Fundera över exempel på hur du kan förebygga sjukdom.

Läs

Läs

Den totala hälsoupplevelsen påverkas av många faktorer.

I den totala hälsoupplevelsen ingår

den fysiska hälsan

den psykologiska hälsan

den sociala hälsan

den kulturella och den existensiella hälsan.

Reflektera

Historisk tillbakablick

I en historisk tillbakablick kan man konstatera att ohälsa och sjukdom har ändrat karaktär genom åren.

Gör gärna en intervju med en äldre person som får berätta hur det var förr med hälsa och arbete

Tänk efter om den berättelsen stämmer med vad du själv har läst om hälsa.

Här följer ett exempel på vikten av god tandhälsa

Hanna 85 år hade dåliga tänder redan som liten flicka. Det fanns ingen tradition i barndomshemmet av att sköta tänderna och det har följt Hanna upp i åldrarna. På grund av de många kariesangreppen i tänderna etablerade Hanna tidigt en tandläkarskräck. Hanna började förlora sina tänder redan som 20-åring. Vid 40 års ålder hade hon tio egna tänder kvar.

Det fordras mycket stora kraftansträngningar för Hanna att uppsöka tandläkaren trots att hon numera erbjuds att bli sövd vid tandvårdsingrepp.

Hanna har under många år haft matsmältningsbesvär och även låga blodvärden. Detta har sin orsak i att Hanna inte har tillfredsställande tuggförmåga och därmed inte äter tillräckligt näringsrik föda.

Hanna har ett mycket litet kontaktnät.

I Hannas fall kan man konstatera att hennes liv kunde ha sett annorlunda ut om hon hade haft bättre tandhälsa.

Läs

TÄNK EFTER: Hur har Hannas nedsatta tandhälsa inverkat på

den fysiska hälsan

den psykiska hälsan

den sociala hälsan

den kulturella och existensiella hälsan?

Reflektera

Läs

Fallbeskrivning om Eva och hennes familj

Eva 45 år, arbetar heltid som undersköterska på äldreboendet Rosengården. Hon är gift med Magnus som är lastbilschaufför. Magnus har eget åkeri och arbetar 16 timmar/dygn. Eva tycker det blir jobbigt, det blir aldrig någon tid över när jobbet tar all tid. Magnus är ofta irriterad och arbetar ofta över, kommer hem sent.

I familjen finns tre barn Kalle 17 år, Lena 13 år och Per 8 år. Eva får ta stor del av barnens tillsyn och skötsel. Hon har ont i magen och är ofta på dåligt humör och irriterad på barnen. Barnen går i skolan och för Kalle går det bra. Det känner sig Eva glad över, men hon är oroad över Lenas och Pers skolgång. Lena har förändrats under sista tiden. Hon har börjat slå i dörrar, låsa in sig på rummet och försvinna ut med kompisar på kvällarna. Skolan som tidigare var viktig för Lena kommer nu i andra hand. Eva vet inte riktigt var hon har henne. Per har läsproblem. Han har även svårighet i kontakten med kamrater och har blivit stökig. Eva engagerar sig i sina barn på ett kärleksfullt sätt och upplever trots allt att barnen gör livet värt att leva.

Det stöd Eva har är hennes mamma som bor på samma ort och som hon ofta talar med. Evas jobb går på rutin, ett måste för ekonomin är trasslig med obetalda räkningar. Eva har några kompisar som har syjunta med, men hon har inte kunnat vara med på flera veckor. Eva röker mera, tar gärna ett litet glas vin när det blir trist på kvällarna. På Evas arbete är det nedskärningar på gång. Hon längtar att få tid för sig själv. Hon känner sig trött, hängig och gått upp i vikt. På kvällarna när hon är ledsen och det känns hopplöst ber hon gud som haver som mamma lärde henne och då känns det bättre. Hon får ju inte glömma att barnen behöver henne och visst tycker hon mycket om Magnus också.

Redovisa

Studiearbete nr 1

- Läs fallbeskrivningen.
- Gör en skiss av A. Maslows behovstrappa.
- Placera in Evas behov där du tycker att de passar. i Maslows behovstrappa.

Gå tillbaka till studiemålen på sidan 9 och fundera över vad du lärt dig. När du är nöjd med ditt arbete skickar du in ditt svar på uppgift 1 till din lärare.

Studieenhet B

Omvårdnad och grundläggande vård

Studiemål

Ha kunskap om omvårdnad och grundläggande vård.

Ha kunskap om betydelsen av att arbeta ergonomiskt, hygieniskt och estetiskt.

Läs

Nyckord

Omvårdnadsbehov

Omvårdnadsplanering Naturlig omvårdnad

Omvårdnadshandling Yrkesmässig omvårdnad

Ergonomi

Hygien

Läs

Studieenhet B består av 3 delar

- 1 Omvårdnad ur vårdtagarens perspektiv.
- 2 Omvårdnad ur vårdgivarens perspektiv.
- 3 Omvårdnad vid sjukdomskris.

1. Omvårdnad ur vårdtagarens perspektiv

Som du säkert vet så kan människan själv känna av sina behov och har förutsättningar att tillgodose dem. Kroppen kan själv balansera och ge signaler om något är i obalans.

När människan är sjuk har hon samma förmåga att känna av sina egna behov men förutsättningar att åtgärda dem är mer eller mindre förändrade.

Människan, som vårdtagare, blir beroende av vårdarens hjälp och stöd. Vårdtagaren förväntar sig möta vårdare som har kunskap och erfarenhet och som kan se hennes/hans individuella behov, fysiskt, psykiskt, socialt och kulturellt/existensiellt.

Läs

Läs

Omvårdnadens ansvarsområden

enligt Virginia Henderson

Virginia Henderson var en av omvårdnadens första ”profeter” som redan på 50-talet hade en idé om hur vården skulle kunna läggas upp och struktureras oavsett vad som var orsak till hjälpbehovet.

Hon kom med förslag på hur man skulle kunna tänka för att kunna sätta sig in i vårdtagarens situation och utforska vårdtagarens alla problem såväl fysiska, psykiska sociala eller andliga.

Det finns många likheter i Maslows och Hendersons tänkande. De är båda företrädare av behovsteorin. Henderson har delat in omvårdnadens ansvarsområden i 14 punkter (se nedan).

Läs om Hendersons 14 omvårdnadsdelar för att ta reda på vilken hjälp Eva behöver

- 1 Kan Eva andas eller har hon på något sätt förändrad andning som försvårar hennes hälsa och tillfrisknande som hon behöver ha hjälp med?
- 2 Kan Eva äta och dricka eller är det något som försvårar hennes förmåga att äta och dricka och som hon behöver ha hjälp med?
- 3 Kan Eva sköta sina uttömningar eller är det något som försvårar hennes förmåga att klara sina urin -och avföringsbehov och som hon behöver ha hjälp med?
- 4 Kan Eva själv vända sig i sängen, förflytta sig och inta en bekväm ligg- eller sittställning eller är det något som försvårar hennes förmåga till detta som hon behöver ha hjälp med?
- 5 Kan Eva själv klara av att vila och sova och ordna en miljö som ger henne lugn och ro eller är det något som försvårar hennes förmåga till detta och som hon behöver ha hjälp med?
- 6 Kan Eva själv ta av och på sig kläder och själv välja vilka kläder hon vill ha på sig eller är det något som försvårar hennes förmåga till detta och som hon behöver ha hjälp med?

Forts.

- 7 Kan Eva själv ha kontroll över vilken kroppstemperatur hon har och balansera detta eller är det något som försvårar hennes förmåga att klara detta och som hon behöver ha hjälp med?
- 8 Kan Eva själv sköta sin personliga hygien och förebygga hudkomplikationer eller är det något som försvårar hennes förmåga att klara detta och som hon behöver ha hjälp med?
- 9 Kan Eva själv se till att hon inte utsätts för faror såsom smitta och kroppsskador såsom t:ex skador av sängläget eller är det något som försvårar hennes förmåga att klara detta och som hon behöver ha hjälp med?
- 10 Kan Eva själv meddela sig med andra och ge uttryck för sina önskemål och känslor eller är det något som försvårar hennes förmåga att klara detta och som hon behöver ha hjälp med?
- 11 Kan Eva själv utöva sin religion och ge uttryck för vad som hon tycker är rätt eller fel eller är det något som försvårar hennes förmåga att klara detta och som hon behöver ha hjälp med?
- 12 Kan Eva själv utföra arbete eller skapande verksamhet eller är det något som försvårar hennes förmåga att klara detta och som hon behöver ha hjälp med?
- 13 Kan Eva själv se till att hon får möjlighet till förströelse och avkoppling eller är det något som försvårar hennes förmåga att klara detta och som hon behöver ha hjälp med?
- 14 Kan Eva själv se till att hon får den information och de kunskaper hon behöver för att vara delaktig i sin egen sjukdom eller är det något som försvårar hennes förmåga att klara detta och som hon behöver ha hjälp med?

Här är ett exempel på hur du kan arbeta med Hendersons omvårdnadsdelar.

Exempel på hur Hendersons omvårdnadsdel 1 kan lösas

Utgå från situationsbeskrivningen om Eva. Träna dig att analysera och bedöma Evas behov av omvårdnad.

Evas omvårdnadsbehov (se Hendersons del 1 sidan 15).
Du lägger märke till att Eva har försvårad andning.

Här kommer ett förslag på hur du kan lösa uppgiften

Ta reda på orsaken till varför Eva har försvårad andning. Sök mer fakta i den studiebok du valt eller på annat sätt.

Förslag på svar

Genom att Eva andas får hon syre. Syre ger energi till cellerna och kroppens vävnader. Syre behövs för kroppens ämnesomsättning. När syretillförseln blir dålig innebär det att Eva blir trött och orkeslös.

Hur kontrollerar du andningen?

Förslag på svar

Medan jag tar pulsen kan jag bedöma andningsfrekvens, djup, ljud och rytm. Normal frekvens är 12-16 andetag.

Vad beror det på att hon har försvårad andning?

Förslag på svar

Det kan bero på att hon ligger mycket och lungorna kan inte ventileras som de borde och då bildas slem som kan medföra tung andning och irritation i andningsvägarna.

Det kan finnas andra orsaker också. Du kan själv gå vidare och utveckla dina tankar i svaret.

När du bearbetar studiearbete 2, 3 och 4 har du nytta av att läsa denna fallbeskrivning.

Eva är sjuk

Eva insjuknade för en vecka sedan i en hjärnblödning (aneurysm) och har sedan dess en högersidig förlamning av både arm och ben. Även blås- och tarmfunktion har fått funktionsrubbingar.

Eva var medvetslös ett dygn efter hjärnblödningen och har under resten av veckan haft feber, hon har varit varm och svettig och mycket trött. Därför har hon mest legat till sängs.

Eva är helt klar över vad som hänt henne. Hon har drabbats av lindrig afasi. Hon förstår allt men hon kan ha lite svårt att tala. Hon vill veta vad som händer henne och hon är mycket intresserad av att vara delaktig i vården.

Eva har stora omvårdnadsbehov och är mycket beroende av personalen för att klara av det dagliga livet. Eva kan ännu inte själv tvätta sig eller borsta sin tänder. Eftersom hon är halvsidigt förlamad så kan hon inte själv vända sig och har endast med hjälp suttit stundvis på sängkanten. För varje sak hon ska göra blir hon andfådd. Hon kan med svårighet äta och dricka själv och kan inte själv gå till toaletten. Eva har också svårt att kontrollera urin och avföringsbehoven.

Eva tänker på familjen och oroar sig för hur de ska klara sig utan henne. Ibland kommer det över henne dystra tankar och frågor som varför detta skulle drabba just henne? Kommer hon någonsin att bli frisk igen? Hon gråter ofta och har behov av att prata med någon om sina frågor som oroar henne. Nätterna blir ofta sömnlösa och långa. Eva delar rum med en äldre kvinna som är mycket orolig speciellt på nätterna.

Studiearbete 2

Din uppgift är att utifrån Hendersons omvårdnadsdelar 5, 7 och 8 (se sidan ?) göra en bedömning av de omvårdnadsbehov som Eva har. Utgå från fallbeskrivningen sidan ? Arbeta på samma sätt som i exemplet på sidan 18.

Evas omvårdnadsbehov (se Hendersons del 5 sidan 15)

Eva kan inte sova på nätterna och får inte den sömn och vila hon behöver.

- Varför måste Eva få sova?
- Förklara sömnens betydelse ur både fysisk och psykosocial synvinkel.

1. Evas omvårdnadsbehov (se Hendersons del 7 sidan 16)

Eva har feber, hon är varm och svettig.

- Vad beror vanligtvis feber på och hur kommer det sig att kroppstemperaturen ökar?
- Fundera hur sjukdomen stroke påverkar Evas feber.
- Vad innebär det för Eva att hon har feber och på vilka sätt man kan mäta kroppstemperaturen?

2. Evas omvårdnadsbehov (se Hendersons del 8 sidan 16)

Eva kan inte själv tvätta sig hålla sig torr och ren.

- Vad innebär det för Eva att hon inte kan sköta sin personliga hygien och vilka konsekvenser kan det medföra?

2 Omvårdnad ur vårdarens perspektiv

Att planera omvårdnad

Nu har du läst och bearbetat Evas behov av omvårdnad. Då har du sett att vårdaren kan ha en avgörande betydelse för personens tillfrisknande

Omvårdnad är en stor och viktig del av vården i sin helhet. För att nå målet med omvårdnaden kan det vara till stor hjälp att följa en plan så att det slutliga resultatet blir till allas belåtenhet. Det är viktigt att strukturera omvårdnaden så att man går stegvis fram till målet. Denna individuella vårdplan/process som personalen tillsammans med vårdtagaren planerar är ett hjälpmedel i omvårdnadsarbetet. Allt som görs dokumenteras och utvärderas och kan förändras. Omvårdnaden beskrivs då som en process.

Läs

Vårdtagarens identitet – domänbegrepp

Det är fyra områden som ingår i domänbegreppet. Dessa områden samspelar med varandra. För att omvårdnaden ska ge bra resultat när du arbetar med människor bör du lära dig att tänka på domänbegreppets fyra områden.

Läs

Dessa fyra områden är:

- **Människa.** Att kunna se den enskilda unika människan; när det gäller ålder, personlighet och egenskaper. Inom omvårdnaden är begreppet ”människa” mycket centralt.
- **Miljö.** Att kunna tänka sig in i den miljön hon befinner sig det vill säga boplat, ensam eller tillsammans med andra, ekonomiska betingelser, arbete, sysselsättning. Förändringar av miljön från frisk till sjuk kan ha betydelse för sjukdomsupplevelsen. Miljön förändras alltid livet igenom.
- **Omvårdnadshandling.** Att kunna bedöma de omvårdnadshandlingar som är helt beroende av de vård/hjälbehov människan har efter den sjukdom eller den funktionsnedsättning människan drabbats av.
- **Hälsa.** Att utifrån den hälsa människan hade före sin sjukdom och till vilken hälsa hon kommer uppnå efter sin sjukdom bedöma behovet av fortsatta insatser för att människan ska bli så oberoende som möjligt av andras hjälp och stöd och klara sig själv.

Läs

Evas omvårdnad ur vårdarens perspektiv

Det handlar om att metodiskt bygga upp en struktur så att du som vårdare kan leva dig in i Evas situation. Målet är att på bästa sätt genomföra den omvårdnad som planeras för att tillgodosätta hennes behov.

Det är viktigt att Eva får vara delaktig i vården och själv får göra det hon har resurser för.

För att kunna planera **omvårdnadsåtgärder** som är realistiska och stämmer med Evas förväntningar så är det bra att ha ett mål som hägrar.

TÄNK EFTER: Vilken betydelse har det för Eva att man har omvårdnads mål uppsatta?

I studiearbete 2 har du sammanställt Evas vårdbehov. Vårdbehoven blir utgångspunkt för planering av omvårdnadsåtgärder.

I nästa studiearbete, kommer du att få jobba med omvårdnadsdiagnoser som får bli utgångspunkt för planering av omvårdnadsåtgärder.

Vet du vad ordet omvårdnadsdiagnos betyder?

Omvårdnadsdiagnos betyder att du gör en problembeskrivning utifrån det man vet om personens bakgrund och aktuella sjukdomsupplevelser. Du gör en bedömning av vilka problem och behov som kan påverkas av omvårdnad.”

Omvårdnadsdiagnosen ska alltid följas av en omvårdnadsåtgärd.

Grundläggande omvårdnadsuppgifter sett ur vårdarperspektiv

Öva

Övningsuppgift

Syftet med denna övning är att du ska få kunskaper om grundläggande omvårdnadsuppgifter sett ur vårdarperspektiv.

Svaren ska bygga på faktakunskaper som du finner i kurslitteratur och andra källor. Motivera för dig själv varför du tänker eller handlar på det aktuella sättet .

Din övningsuppgift är att utifrån omvårdnadsdiagnoserna nedan träna hur man tillsammans med vårdtagaren planerar, genomför och utvärderar omvårdnadsaktiviteter.

Exempel på omvårdnadsdiagnos

- Eva har svårt att göra sig förstådd. Detta beror på afasi. Detta leder till missförstånd och att personalen inte tar sig tid att lyssna.

Ge förslag på lämplig omvårdnadsåtgärd och hur den utföres.

- Fråga dig: Vilken betydelse har det för Eva att hon kan kommunicera?

Omvårdnadsdiagnos

- Eva har trög mage och svårighet att sköta den. Detta på grund av inaktivitet och olust att dricka. Detta leder till dålig matlust och obehagskänsla.

Ge förslag på lämplig omvårdnadsåtgärd och hur den utföres.

Fråga dig. Vilken betydelse har det för Eva att hennes ”mage” fungerar?

Studiearbete 3

Din uppgift är att utifrån Omvårdnadsdiagnoserna 1-2 och 4 redovisa förslag på

- omvårdnadsåtgärder
- hur genomförandet går till
- vad motivet är för de insatser du gör
- utvärdering av de insatser du genomfört

När du arbetar med denna studieuppgift har du nytta av att läsa fallbeskrivningen på sidan ? i din studiehandledning.

Arbeta med uppgiften på samma sätt som du ser i exemplet på sidan??

Omvårdnadsdiagnos 1

Eva har svårt att äta och dricka. Detta på grund av att hon är slapp i svalget och svårt att svälja. Detta leder till att mat och vätska rinner ut ur munnen och hon känner sig generad.

- Vilka omvårdnadsåtgärder är aktuella? Förklara hur du utför dessa.
- Vad betyder det för Eva att hon får mat och dryck? Förklara det ur fysisk och psykosocial synvinkel.

Omvårdnadsdiagnos 2

Eva kan inte sköta sin personliga hygien och munvård och kan inte hellre klara sina urin- och avföringbehov. Detta på grund av att hon är förlamad i höger sida. Detta leder till ökat hjälpbehov och beroende.

Det är bra om du förberett dig och skaffat dig kunskaper om smitta och smittspridning innan du svarar på denna fråga . För att få mer kunskap kan du göra studiebesök eller intervjua en hygiensköterska.

- Vilka omvårdnadsåtgärder är aktuella? Förklara så utförligt som möjligt hur du utför dessa. Nu får du öva dig i hygieniskt tänkande.
- Vad betyder det för Eva att hon får hjälp med personlig hygien och munvård samt urin och avföringsbehov? Förklara det ur fysisk och psykosocial synvinkel.

Omvårdnadsdiagnos 4

Eva kan inte förflytta sig och ändra läge sittande eller liggande. Detta beror på sjukdomen i sin helhet. Detta kan leda till följande sänglägeskomplikationer, trycksår, kontrakturer, embolier och slem i andningsvägar, dålig kroppsträning och obstipation.

- Vilka omvårdnadsåtgärder är aktuella? Förklara hur du kan förebygga dessa sänglägeskomplikationer.
- Utvärdera de omvårdnadsaktiviteter du har föreslagit. Vad betyder det för Eva i sin sjukdomssituation att hon får rätt hjälp som skyddar henne från skador som kan uppkomma i samband med sängläge?.

Förklara det ur fysisk och psykosocial synvinkel.

Det är bra om du går tillbaka och läser studiemålen på sidan ? en gång till innan du skickar in din uppgift. Känner du att du har uppnått studiemålet i denna uppgift, ja då skickar du in ditt svar till din lärare för bedömning.

Skicka som brev eller via e-post.

3. Omvårdnad vid sjukdomskris

Människan består av en helhet. Alla delar ingriper i varandra och kan störa eller förenkla livet beroende på omständigheterna. För att man ska må bra gäller det att alla människans delar får stimulans och blir tillfredställda. När en person utsätts för sjukdom eller skada kan det ibland vara svårt att veta vilken del som är sjuk. Den psykiska hälsan har betydelse för den fysiska, har den fysiska hälsan betydelse för hur jag känner mig psykiskt.

Det gäller att man som vårdare är lyhörd för vårdtagarens sätt att uttrycka sig och känna in symtom och tolka signaler och försöka bilda sig en uppfattning om det är avvikelser från personens vanliga sätt att vara.

Det är bra om det finns tillfällen för vårdtagaren att få ge uttryck för sina upplevelser och att det finns någon som har kunskap, tid och intresse för vårdtagarens problematik.

En beskrivning av kris finner du i Kerstin Ljungströms bok "Samtal på jobbet". Kris är en livssituation som man inte förstår eller kan bemästra med hjälp av tidigare inlärd reaktionssätt.

Personen i fallbeskrivningen som du arbetar med (Eva) upplever just nu krissituation på grund av sjukdomen stroke.

Inför studiearbete 4 som du snart ska arbeta med är det nödvändigt att du skaffar dig mer information om hur människor reagerar i en krissituation. Informationen kan du skaffa dig genom att intervjua personal som arbetar med människor i kris. I studiearbete 4 kommer du att arbeta med frågor om hur Eva kan bearbeta den sjukdomsskris hon befinner sig i just nu.

Studiearbete 4

Din uppgift är att utifrån Omvårdnadsdiagnos 7 (se nedan)

- Redovisa förslag på omvårdnadsåtgärder
- Hur genomförandet går till
- Vad motivet är för de insatser du gör
- Utvärdera de omvårdnadsåtgärder du vidtagit.

Du kan arbeta på samma sätt som studiearbete 3. Det är viktigt att dina svar bygger på faktakunskap.

Omvårdnadsdiagnos 7

Eva känner sig ledsen och bekymrad och kan ha början till en lätt depression. Detta på grund av sin sjukdom och Evas psykosociala situation. Eva behöver nu din hjälp att bearbeta sin sjukdomsskris. Det är nödvändigt att du har skaffat dig kunskaper om de olika faserna som ingår i en krisbearbetning.

- 1 Hur bemöter Du Eva och vilka omvårdnadsåtgärder vidtar du som kan ge Eva hjälp och stöd?
- 2 Vilken betydelse har ditt bemötande och omvårdnadsåtgärder för Eva? Förklara det ur fysisk och psykosocial synvinkel.

Skicka som brev eller via e-post in ditt studiearbete till din lärare för bedömning.

Studieenhet C

Funktionshinder och rehabilitering

Studiemål

- Förstå rehabiliteringens betydelse inom vård och omsorg.
- Ha kunskap om och erfarenhet av vanligt förekommande tekniska hjälpmedel, deras skötsel samt förstå samspelet mellan människa och teknik.

Nyckelord

Funktionshinder	Rehabilitering
ADL	Tekniska hjälpmedel
Aktivitetsområden	Funktionsområden
Miljörelaterat synsätt	Individanpassning

Läs

Vad är handikapp?

Världshälsoorganisationen, WHO skiljer på skada, funktionsnedsättning och handikapp.

- Skadan kan ha uppkommit genom sjukdom eller olycka. Den kan vara medfödd eller uppkommit senare i livet
- Funktionsnedsättningen blir på så sätt följd av skadan eller sjukdomen.
- Handikapp är inte en egenskap hos individen. Handikapets omfattning styrs till stor del av samhällets synsätt på de funktionshindrade.

Läs

Reflektera

Ta reda på vad som menas med handikappeffekt. Fundera på vilka skillnader i handikappeffekt som kan uppkomma i olika miljöer.

Reflektera

Läs

Vad är rehabilitering?

I dag används begreppet rehabilitering som ett samlingsbegrepp. Åtgärderna ska hjälpa sjuka och skadade att återvinna bästa möjliga funktionsförmåa både när det gäller fysiska funktioner, psykiska funktioner och sociala funktioner.

ADL-träning (aktiviteter i det dagliga livet) handlar om att träna de aktiviteter vi utför för att fungera i det dagliga livet. Exempel på sådana aktiviteter är personlig omvårdnad, hjälp att klara av att sköta sin bostad och fysiska aktiviteter.

Läs

Vad är hjälpmedel?

Syftet med hjälpmedel och bostadsanpassning är att minska kraven på till exempel fysisk rörlighet så att det motsvarar förmågan.

Hjälpmedel ska underlätta vardagslivet för den funktionshindrade.

- Hjälpmedlen ska vara individanpassade vilket innebär att hjälpmedlen ska vara anpassade till den enskilda individens behov för att underlätta den dagliga livsföringen.
- Hjälpmedel kan också vara arbetshjälpmedel. Dessa hjälpmedel ska ge den funktionshindrade möjlighet att sköta ett arbete.
- Arbetstekniska hjälpmedel är hjälpmedel till för att underlätta personalens vård - och omsorgsarbete.

TÄNK EFTER: Tekniska hjälpmedels inverkan på din arbets-situation?

Studiearbete 5

Din förberedelse inför studiearbete 5 kan vara att göra ett studiebesök på någon rehabiliterings avdelning för att samla in mer fakta som du kan ha nytta av.

- Ta reda på vilka olika former av rehabilitering som förekommer.
- Ta reda på hur ett rehabiliteringsteam arbetar.
- Ta reda på vilka tekniska hjälpmedel som är vanligt förekommande och hur de används.

Denna fallbeskrivning arbetar du med i studiearbete 5.

Två veckor efter Evas insjuknande kommer hon till Rehabiliteringskliniken som ligger naturskönt i utkanten av Xstad ca en mil hemifrån. Eva har inte återfått blås- och tarmfunktion ännu men klarar delvis sin personliga hygien. Hon sitter i rullstol, har svårt att resa sig och sätta sig själv.

Eva har afasi och därför svårt för att uttrycka sig, ibland kommer det helt fel ord. Eva har också svårt att se sammanhanget i tal och skrift. Hon klarar med viss hjälp att äta själv. Eva är mycket motiverad till att träna upp sina funktioner. Hon tänker ofta på sina barn därhemma och att hon måste klara av detta. Barnen är ju fortfarande så små och behöver hennes omsorg. Livet kan vara grymt ibland. Nu vill hon kämpa för att komma tillbaka. Tänk så mycket hon tog för givet tidigare. Att utan hjälp kunna gå upp på morgonen, gå ut själv, hämta tidningen och sätta på kaffet.

Evas önskan är att få komma hem och leva ett så normalt liv som möjligt.

Nu har du skaffat dig information som leder till att du kan göra en analys av vilka behov Eva har av ADL-träning.

- 1 Vilka behov har Eva av ADL träning?
- 2 Beskriv hur ett av de ADL- moment som du kommit fram till genomförs.
- 3 Hur kan den framtida rehabiliteringen för Eva planeras när det gäller arbete, utbildning och fritid.

Skicka in dina svar till din lärare.

Öva

Övningsuppgift

Tekniska hjälpmedel

Följande bilder presenterar fyra situationer med tekniska hjälpmedel som inte används på rätt sätt. Din uppgift är att hitta felet och ge lösningar som stämmer med lagstiftning och användandet av dessa.

Bild A

Bild B

Bild C

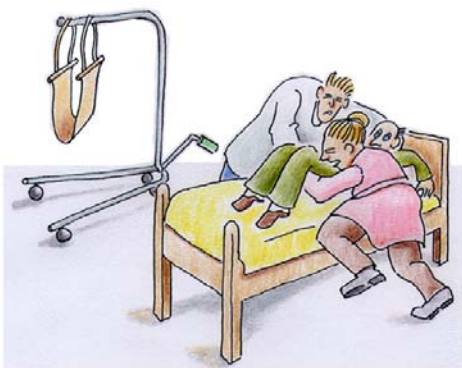
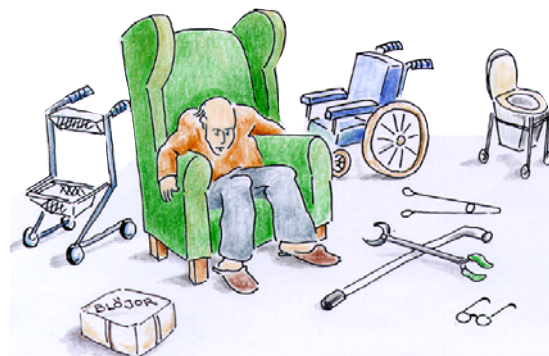

Bild D

Lösningar hittar du i BILAGA 8.3 i studiehandledningen!

Studieenhet D

Social omsorg

Studiemål

Ha kunskap om omvårdnad och social omsorg samt ha erfarenhet av grundläggande vård och omsorg

Nyckelord

Socialpolitik

Äldreomsorg

Handikappomsorg

Livsvillkor

Individ- och familjeomsorg

Mål

Socialtjänst

Individanpassat

Kvalitet

Läs

Social omsorg

Som du kanske läst så kan social omsorg delas in i formell och informell omsorg. Den ena delen av omsorg kallas den **informella omsorgen**. Det är den omsorg anhöriga och vänner ger varandra. De flesta anser det vara självklart att ta hand om sina anhöriga vid sjukdom eller vid funktionshinder. Det vanligaste är att äldre kvinnor tar hand om sina äldre män. Det beror delvis på att kvinnor är friskare längre upp i åren. Men även på att vård och omsorg är en traditionell kvinnoyrke. Den informella omsorgen är fortfarande den mest omfattande i Sverige.

Den andra delen av omsorg kallas den **formella omsorgen**. Det är den professionella omsorg som utförs av personal som är anställd av kommunen. Den formella omsorgens uppgifter är att i den praktiska omsorgen vara omtänksam, vara engagerad och vara lyhörd för brukarens åsikter. Målet ska vara att personen som tar emot omsorgen ska kunna leva ett så bra liv som möjligt.

Läs

Reflektera

Hur tror du framtidens sociala omsorg kommer att se ut?

Reflektera

Läs

Här följer några exempel på grundläggande insatser

De mycket gamla ökar i antal och behovet av vård och omsorg kommer att öka de närmaste åren. I dag har de äldre och funktionshindrade möjlighet att bo kvar i det egna hemmet. För att detta ska kunna vara möjligt behövs olika former av omsorger.

Exempel på detta kan vara hemhjälp, trygghetslarm, telefon-service och färdtjänst. Om det trots dessa insatser inte finns möjlighet att bo kvar hemma kan särskilda boendeformer erbjudas. De särskilda boendeformerna ska vara ett värdigt boende med en hemliknande miljö. Alla människor ska ha rätt till goda bostäder. I de särskilda boendeformerna erbjuds omfattande omsorg och hälso- och sjukvård.

I socialtjänstlagen betonas de närståendes situation. Familjen påverkas alltid när en anhörig blir sjuk eller får ett funktionshinder. De psykiska påfrestningarna i familjen kan bli stora och de sociala relationerna riskerar att tunnas ut då all kraft går åt till omsorgen om den sjuke eller funktionshindrade.

TÄNK EFTER: Hur kan anhörigas situation påverkas när någon familjemedlem drabbas av sjukdom eller funktionshinder?

En droppe droppad
i livets älv.
Har ingen kraft att
flyta själv.
Det ställs krav på varenda droppe:
Hjälp till att hålla
de andra oppe

Tage Danielsson

Studiearbete 6

För att du ska kunna arbeta fram ditt förslag på svar på detta studiearbete behöver du ta reda på

- socialtjänstens verksamhetsområden
- vad det innebär att arbeta målinriktat inom socialtjänsten
- vilka olika former av social service och omsorg som kommunen erbjuder
- de anhörigas möjligheter till stöd.

Ett sätt att få information är att du gör ett studiebesök inom socialtjänsten. En intervju med någon som arbetar med sociala frågor i din kommun är ett annat sätt att få den information du behöver.

I studiearbete 6 arbetar du med denna fallbeskrivning

Magnus och barnen gjorde i början av Evas sjukdom dagliga besök, men besöken blir mer och mer tunnsådda och det märks på Evas sinnesstämning att hon oroar sig mycket. Evas mamma har lovat att ta hand om "markservicen" under tiden som Eva är borta. Men hur länge ska hon orka. Evas mamma är ofta dålig då hon har ont i ryggen efter ett tungt arbetsliv.

Eva misstänker att Magnus dricker när han är hemma. Äldste pojken ser trött ut vid besöken. Minsta flickan bara gråter och vill att mamma ska komma hem. Ibland känns det som om Eva inte orkar ta emot besök av sin familj, det blir så jobbigt vid avskedet och Eva gråter ofta efter ett sådant besök.

Eva har haft det största ansvaret för hem och barn tidigare. Nu har hon svårt att klara de dagliga göromålen själv. Det är också lite svårt att klara den personliga hygien. Hon tränar på att klä på sig och duscha själv men det går inte så bra ännu. Såret hon har på foten stör henne också lite. Hon är en vanemänniska och vill ha saker på ett visst sätt annars blir hon irriterad. Hon funderar också mycket på hur omgivningen ska reagera när hon kommer hem.

Familjen bor i en äldre villa i utkanten av samhället. Huset är på två våningar, sovrum finns på andra våningen.

Uppgiften för den sociala omsorgen är att genom olika insatser stödja och kompensera nedsatta eller förlorade funktioner hos biståndstagaren. Utifrån de kunskaper du inhämtat ska du i den här uppgiften tillsammans med Eva och hennes familj planera för vilka insatser som blir aktuella vid Evas hemkomst.

- 1 Vilka behov av omsorg har Eva och hennes familj?
- 2 Vilka insatser kan bli aktuella för att uppfylla dessa behov?
- 3 Vilka kortsiktiga och långsiktiga mål vill ni uppnå med dessa insatser?

Hemtjänstens innehåll

När du nu har kommit så här långt i kursen då vet du säkert att det som är utmärkande för hemtjänsten är att arbetet utförs i hemmet med allt som hör vardagslivet till. Men arbetet är också anpassat efter individen och hur situationen ser ut vid ett visst tillfälle. Arbetet är på så sätt samtidigt rutinmässigt och oberäkneligt.

Vardagens handlingar är något vi tar för givet och inte alltid tänker på hur det utförs. Vi vet oftast hur vi ska göra utan att tänka på det, vardagen hålls samman av rutiner och handlingar som vi är vana vid. Att arbeta i andras hem innebär ett visst mått av osäkerhet. Alla arbetsuppgifter kan inte vara givna på förhand.

Personalen bör vara lyhörd, fantasifull, kunna improvisera och ha en empatisk förmåga. Ett av personalens dilemma är vad de som yrkespersoner anser vara det bästa för omsorgstagaren och vad omsorgstagaren själv tycker är det bästa. Personalen måste kunna utföra arbetsuppgifterna utifrån omsorgstagarens perspektiv i vardagen.

Reflektera

Fundera på hur det kan kännas att vara beroende av social omsorg.

Kvalitet

Intresset för kvalitet i omsorgen har ökat. Att ha god kvalitet i hemtjänsten är viktigt av olika skäl. Dels handlar det om de äldre och funktionshindrades livskvalitet men även om att få en utvärdering av verksamhet.

Kvaliteten innebär att dokumentera följande:

- Vad som utförs
- När det utförs
- Hur det utförs

En annan viktig del i kvalitetsmätningen är personalens bemötande av biståndstagaren.

Kvaliteten mäter alltså det som brukaren **upplever** som goda eller dåliga insatser i omsorgen.

REFLEKTION: Vad är god kvalitet i omsorgen?

Reflektera

Studiearbete 7

Som du säkert redan vet så har all personal som arbetar inom den sociala verksamheten vissa vägledande riktlinjer att följa. Dessa riktlinjer ska genomsyra allt socialt arbete. De vägledande riktlinjerna kan sammanfattas i följande begrepp: **Helhetssyn, normalisering, närhet, kontinuitet, flexibilitet och integration. Ta reda på vad dessa begrepp betyder.**

- 1 Ge exempel på hur de vägledande riktlinjerna kan tillämpas i Evas familj. Utgå från de behov och insatser som framkommit i studiearbete 6.
- 2 Eva behöver förflyttningshjälp mellan rullstol och säng och även mellan rullstol och toalett. Hur kan du hjälpa henne med dessa förflyttningar på ett ergonomiskt riktigt sätt. Glöm inte att beskriva hur du använder de tekniska hjälpmedel som finns tillgängliga.

I studiearbete 7 arbetar du med denna fallbeskrivning

Eva tycker att det är lite pinsamt att få hjälp med den personliga hygien av Magnus. Eva brukar vara den som har ansvar för tvättning av kläder, städa, laga mat och handla. Familjen tycker att det är lite jobbigt att ha främmande personer i huset som tar del av deras privatliv. Eva vill inte bli för beroende av sin mamma även om hon hjälper till mycket både med barnen och med hemmet. Ibland är det personalbrist på hemtjänsten och då är ju mamma bra att ha.

Trädgårdsarbete är Evas stora fritidsintresse. I trädgården kan hon fundera över livets gåtor och riktigt koppla av. När det gäller barnens skolarbete och kontakter med fritidsverksamheter så har Magnus och Eva delat på ansvaret. Att skjutsa barnen till olika aktiviteter har fallit på Magnus lott.

Eva pratar ofta om att hon skulle vilja börja arbeta igen, eller i alla fall komma ut ibland. Tidigare brukade hon umgås med en granne, men kontakten bröts i samband med Evas sjukdom.

Eva vill bo hemma men kan inte gå i trappor upp till övervåningen där sovrum och toalett finns. Eva åker inte längre som dagpatient till rehabiliteringen hon anser det viktigt att fortsätta träna de dagliga aktiviteterna hemma.

Studieenhet E

Kommunikation och yrkesansvar

Studiemål

- Ha kunskap om lagar och organisationer som styr olika verksamheter inom vård och omsorg.
- Ha kunskap om och förstå hur människors erfarenhet kan utnyttjas i möte och kommunikation.

Läs

Nyckelord

kommunikation
samtalsklimat
närhet
lagar
delegering

förhållningssätt
kroppsspråk
personlighet
sekretess

Läs

Studieenheten är indelad i två delar

- 1 Kommunikation
- 2 Yrkesansvar och lagstiftning

1. Kommunikation

Det goda samtalet

Du kanske har erfarenhet av att arbeta nära andra människor. Då har du säkert märkt att samtalet är det mest användbara redskapet som du använder för att att hjälpa dem att bättre förstå sin situation eller för att hjälpa dem att klara så mycket som möjligt själva i sin situation. Förhållningssättet i bemötande och förmågan att lyssna är väsentligt för att skapa ett gott samtalsklimat. Då finns förutsättningar för att människor ska känna sig betydelsefulla och bekräftade.

Reflektera

REFLEKTION: Hur ha gått tillväga för att få människor att känna sig betydelsefulla?

Läs

Att bli uppmärksam på sin egen kommunikationsförmåga

Den väg eller det sätt man väljer vid samtal och samtalskontakter med andra människor bör passa ihop med den egna personliga stilen.

Vad är då personlig stil eller personlig profil? Enkelt uttryckt kan man säga att det är hur vi uppträder och beter oss i olika situationer baserat på de nedärvda och inlärdade erfarenheter, upplevelser och känslor vi har.

De flesta forskare är överens om att det är själva personligheten, själva förhållningssättet, snarare än vilka teoretiska kunskaper man har, som är avgörande för ett bra resultat.

Det finns knappast något absolut ”rätt” sätt när det gäller samvaron med andra människor. Det finns bara ”mitt eget” sätt, det som är rätt för mig i mitt arbete och det är där man kan komma vidare. För att lära och finslipa sin egen samtalsförmåga kan man börja med att ta fasta på samtalssituationer där man själv känt sig trygg och där man även upplevt att samtalspartnern har varit avslappnad och uppskattat samtalet. Genom att begrunda positiva samtalssituationer kan man möjliggöra en förstärkning av sina starka sidor och därmed bredda sin förmåga.

REFLEKTION: Hur kan du bredda din samtalsförmåga?

Reflektera

Att hitta sitt eget bästa sätt

Det finns metodik man kan lära av som kan vara till hjälp för att söka efter sin egen trygghet - *sitt eget bästa sätt att förhålla sig*, . Det innebär ett förhållningssätt som känns trovärdigt för en själv och inte något man försöker härma från någon annan.

Ett exempel på litteratur inom området är Anders Engqvists ”Om konsten att samtala” som innehåller konkreta råd för att kunna hitta sitt eget bästa sätt i samtalssituationer.

Se litteraturlistan sidan 47.

Studiearbete 8

I denna uppgift kan du *välja* mellan två alternativ för beskrivning av en samtalssituation.

Du väljer det alternativ som passar dig bäst!

Alternativ 1

Läs fallbeskrivningen på sidan??

- 1 Redogör för samtalssituationen där du beskriver Annas förmåga att skapa ett gott samtalsklimat.

Du får gärna lägga till en mindre fortsättning berättelse till situationsbeskrivningen om du tycker att det underlättar din redovisning.

Alternativ 2

Dina egna erfarenheter

- 1 Berätta om ett betydelsefullt samtal med gott klimat där du tillsammans med den berörde personen fann en väg för henne/honom att komma vidare.

I din berättelse beskriver du ”dina starka sidor” där ditt förhållningssätt till det goda samtalet kommer fram.

Situationsbeskrivning till studiearbete 8

Anna är 37 år och arbetar som undersköterska på rehabiliteringskliniken där Eva vistades under en tid. Hon får ofta ta emot förtroenden och hon vet vad tystnadsplikten innebär. Anna är en person som man förlitar sig på.

Anna lade märke till att familjens besök hos Eva blev mer och mer tunnsådda. Hon uppmärksammade också att Evas oro ökade och att hon verkade nedstämd.

Efter ett besök av Evas 17-årige son då Eva blivit mycket upprörd och ledsen satte sig Anna hos Eva sade:

”Jag ser att du är ledsen. Är det något du vill prata om så lyssnar jag gärna.”

Då vällde orden ur Eva.

Tillsammans så kom Eva och Anna fram till att sjukhuskuratorn var den rätta personen för att hjälpa Eva vidare i att planera för den närmaste framtiden.

Läs

2. Yrkesansvar och lagstiftning

Tidigare social- och sjukvårdslagstiftning hade sina rötter i det gamla fattigvårdstänkandet. Där hade självbestämmande och integritet inte något utrymme. Lagstiftningen var auktoritär och byggde på tvångsinsatser. Lagarna var också mycket detaljstyrda och lämnade lite utrymme för individuella lösningar.

Under 1960-80-talet växte ett humanistiskt synsätt fram. Samhällsekonomin var god och i dess fotspår växte tanken fram att skapa ett gott och jämlikt samhälle för alla.

1997 genomfördes vissa ändringar i socialtjänstlagen, men det grundläggande synsättet står fast. Dessa förändringar innebär att anhöriga som vårdar långvarigt sjuka, äldre eller funktionshindrade i hemmet får ökat stöd av socialtjänsten. Barnens ställning har stärkts, samtidigt har barnomsorgen överförs till skollagen. Rätten till ekonomiskt bistånd preciseras eftersom stora skillnader mellan olika kommuner förekommit. Det ska också vara möjligt att kombinera det ekonomiska biståndet med vissa villkor.

REFLEKTION: Hur ser du på sambandet mellan ekonomi och samhällets synsätt på svaga grupper ur ett historiskt perspektiv?

Reflektera

Respekt för människors olika värderingar

Genom våra uppväxtförhållanden och våra förebilder har vi fått värderingar som präglar oss som människor. Vi påverkas också av den kultur vi lever i med den komplexa information vi får del av på olika sätt. Kulturskillnader finns både mellan olika delar av landet och i förhållande till andra länder.

Nya intryck påverkar oss ständigt, men det är svårt för oss att själva uppmärksamma hur vi påverkas och vilka förändringar vi genomgår.

Det är viktigt för vårt arbete att vi pratar med varandra för att komma underfund med de egna värderingarna och var vi själva står i olika frågor.

Att respektera sina värderingar, sitt eget kunnande och sig själv som person är förutsättningar för att även kunna respektera vårdtagare som enskilda personer. Att visa respekt mot vårdtagaren innebär att respektera hans bakgrund, nuvarande situation och även hans uppfattning av verkligheten.

REFLEKTION: Fundera över förändringar i din livssituation som har påverkat dig och dina värderingar.

Se bilaga 2 om lagstiftning.

Yrkesprofession

När en person känner sig bekräftad och säker i sin yrkesroll så har han en yrkesidentitet och han utövar yrket professionellt.

Vet du hur din yrkesidentitet skapas?

Det sker genom:

- samspelet på arbetsplatsen
- kunskap som breddar yrkeskompetensen
- kunskaper om de lagar och förordningar som reglerar arbetet
- bekräftelse på att man är på rätt väg som ger trygghet i yrkesrollen.

REFLEKTION: Fundera på hur yrkesidentiteten kan stärkas.

Vet du vad du som vårdare behöver för att ge professionell vård och omsorg?

- Du behöver känna till lagstiftning och lokala mål som reglerar verksamheten.
- Du behöver känna till hur ansvaret är fördelat mellan de olika yrkeskategorierna.
- Du behöver ha ett yrkeskunnande för att klara arbetsuppgifterna.
- Du behöver kommunicera med vård- och omsorgstagare, närstående och arbetskamrater.

Reflektera

Studiearbete 9

Skriv hur en organisation inom vård och omsorgsarbete som du känner till fungerar.

Det är lämpligt att du gör den här uppgiften i anslutning till din arbetsplatsförlagda utbildning (APU).

Utgå från följande frågeställningar:

- 1 Hur fördelas arbetsuppgifterna?
- 2 Hur fördelas ansvar och befogenheter?
- 3 Vilken roll har chefen?
- 4 Vilka är dina egna reflektioner över hur en arbetsplats inom vård och omsorg ska organiseras för att fungera på ett tillfredställande sätt?

REFLEKTERA över vilka kunskaper och egenskaper du anser vara nödvändiga för att personalen ska kunna arbeta på ett professionellt sätt.

Övningsuppgift

I det här arbetet ska du para ihop några begrepp med rätt påstående.

Öva

Begrepp

1 Empati	9 Självbestämmande
2 Tystnadsplikt	10 Människan som ansvarig
3 Demokrati	11 Social trygghet
4 Ekonomisk trygghet	12 Fomell kompetens
5 Jämlikhet i levnadsnivå	13 Delegering
6 Solidaritet	14 Ramlag
7 Integritet	15 Bistånd
8 Aktivt deltagande i samhället	16 Reell kompetens

Påståenden och exempel från studieenheternas situationsbeskrivningar

Det stöd som kommunen kan erbjuda äldre och handikappade.
Kan även gälla ekonomiskt stöd.

Begrepp nr

Insatser ska utgå från omsorgstagarens behov och önskemål.

Begrepp nr

Det man vill behålla för sig själv.

Begrepp nr

Förmågan att leva sig in i andra människors situation och känslor.

Begrepp nr

Den kunskap man har för att genomföra arbetsuppgifter även om man inte har utbildning.

Begrepp nr

Veta att man kan få vård och omsorg vid behov. Att leva i gemenskap med andra människor.

Begrepp nr

Folkstyrelse, värnar om människors rätt att uttrycka sina åsikter.

Begrepp nr

De kunskaper man fått genom sin utbildning.

Begrepp nr

Sammanhållning, gemensamt ansvar.

Begrepp nr

Slippa vara rädd att stå utan försörjning. Att ha en acceptabel levnadsnivå.

Begrepp nr

En arbetsuppgift som överläts från en personal med en viss utbildning till annan personal med oftast en kortare utbildning.

Begrepp nr

Att alla människor ska kunna leva ett vanligt liv.

Begrepp nr

Människan kan och vill ta ansvar för sitt eget liv om hon får möjlighet därtill.

Begrepp nr

Målstyrt i stället för detaljstyrt. Innebär att stödet är lättare att anpassa efter personens behov.

Begrepp nr

Får inte som personal berätta för utomstående om omsorgstagaren.

Begrepp nr

Vara med i samhällsgemenskapen och ha en meningsfull roll.

Begrepp nr

Lösningar hittar du i BILAGA 9.

Studieenhet F

Information om Arbetsplatsförlagd utbildning APU

Studiemål och undervisningsplan för APU

Undervisningsplan för arbetsplatsförlagd utbildning (APU) finns som vägledning för dig och din handledare. Undervisningsplanen innehåller mål och syfte för den arbetsplatsförlagda utbildningen. I denna plan kan du läsa om vilka kunskaper du ska ha uppnått vid kursens slut.

För att du ska få ut så mycket som möjligt av din arbetsplatsförlagda utbildning är det lämpligt att du konstruerar dina personliga arbetsmål. Dessa arbetsmål anger vad du vill lära och ger anvisningar om hur din APU ska läggas upp och planeras. Visa dina arbetsmål för din handledare.

Dina personliga mål är riktmärket vid utvärdering och bedömning av din arbetsplatsförlagda utbildning. .

Personliga mål

När du skriver dina personliga mål kan du fundera på följande:

- Vad har jag erfarenhet av och vad anser jag att redan kan?
- Vad vill jag lära mig?
- Vilket vill jag i första hand lära mig?

Tänk på att de mål du formulerar ska tala om

- vilka resultat som ska uppnås
- vilken kvalitet det ska vara på resultatet. Till exempel att ha kännedom om, att kunna, att vara orienterad om
- att målet går att uppnå
- att målet går att svara på
- att målet går att utvärdera

Exempel på hur undervisnings planens mål kan konkretiseras till dina personliga arbetsmål

Undervisningsplanens mål

Studerande ska utföra grundläggande omvårdnads- och omsorgshandlingar utifrån individens individuella behov så att komplikationer förhindras och hälsa befrämjas.

Här är ett förslag på hur du kan formulera dina egna mål

Jag vill kunna hjälpa en vårdtagare med sin personliga hygien, det vill säga övre och nedre toalett, munvård, hår-, hud- och nagelvård. Jag vill kunna hjälpa omsorgstagaren att fungera i det dagliga livet genom exempelvis träna toalettbesök.

Ytterligare exempel från undervisningsplanen

Studerande förstår betydelsen av att personal kan lyssna och vara lyhörd för vård- och omsorgstagarnas behov och önskemål.

Här är ytterligare ett förslag på hur du kan formulera ditt mål

Jag vill träna mig att lyssna och bli lyhörd för vårdtagarnas önskningar och behov som att ge personen möjlighet att umgås med andra människor.

Personliga målens tillämpning på arbetsplatsen

Du och din handledare ska tillsammans gå igenom dina personliga mål och jämföra dem med undervisningsplanens intentioner och arbetsplatsens resurser. Saknas resurser och moment på just den praktikplatsen du är placerad kan du vända dig till andra avdelningar eller praktikplatser.

Utvärdering/Bedömning av studerandes praktik (se bilaga 4)

Utvärdering skall pågå under hela utbildningstiden. I utvärderingssituationen berättar du hur du lyckats nå dina mål och din handledare ger respons på detta. Insatsen bedöms utifrån dina egna personliga mål och undervisningens intentioner ett par ggr under praktikperioden.

Checklista (se bilaga 7)

I slutet av studiehandledningen finns en också en checklista på vanligt förekommande praktiska arbetsuppgifter inom omvårdnad och omsorg, Se bilaga 7. Titta på den när du skriver dina personliga mål och ta med den till din APU-plats. Det är en hjälp för både dig och din handledare.

Obsevera att checklistan omfattar även moment som ingår i andra kurser. Kryssa endast för de moment som du tränat på under din första APU-period Spara checklistan och fortsätt registrera moment som du tränar på under nästa APU-period.

Intyg för blodtryck och puls (se bilaga 6)

Mätning av blodtryck och puls är vanligt förekommande och förväntas kunna utföras av undersköterska, skötare. Det är ett viktigt praktiskt moment som ingår i kursen "Vård och omsorgsarbete".

Intyg för ergonomi (se bilaga 6)

I vårdarbetet är du som vårdare utsatt för stort slitage av din kropp. Det gäller att utföra dina arbetsuppgifter på sådant sätt att varken du som vårdare eller vårdtagare blir skadad. När du gör din APU kommer du att få möjlighet att praktiskt utöva rätt arbetsteknik

Kompletterande litteratur

Som komplement till din kurslitteratur i ditt praktiska arbete bör det på din arbetsplats finnas tillgång till **Metodbok, Författningshandbok, böcker, broschyrer och anvisningar**. I Författningshandboken hittar du alla aktuella lagar och författningar som är viktigt för verksamheten. Hälso- och sjukvårdslagen, Delegeringslagen, Sekretesslagen är sådana lagar.

Se litteraturlista och internet.

Litteraturlista

Bergstrand, B-O	Den nya socialtjänstlagen
Bokförlaget kommunlitteratur, 1999
Enqvist, Anders	Om konsten att samtala
Rabén Prisma, 1996
Kangas Fyhr, Anita	Social omsorg
Bonniers, 2001
Wiberg, Erland	Social Omsorg
Utbildningslitteratur, 2000
Wilhelmsson, Olga	Omvårdnad
Bonniers, 2001
Wilow, Kay	Författningshandbok 2001
För personal inom hälso- och sjukvård
Liber, 2000

Broschyr

Landstinget Sörmland
Box 110,
641 22 Katrineholm | Vägen vidare
Informationsbroschyr till strokedrabbade
och deras anhöriga, 2000 |
|--|---|

Internetadresser

<http://www.sos.se>

<http://www.infomedica.se>

<http://www.social.regeringen.se>
Socialdepartementets hemsida

<http://www.regeringen.se/search?NS-search-page=results>
Socialdepartementet – sök på ”vård och omsorg”, ”omvårdnad”
och ”äldre och handikappomsorg” för specifik information

<http://www.fhi.se>
Folkhälsoinstitutet

<http://www.apoteket.se>
Apoteksinformation om läkemedel, sjukdomar, behandlingar
och tandvård

<http://www.hi.se>
Hjälpmedelsinstitutets hemsida

<http://www.hb.se/action2/>
IT-baserat anhörigstöd i vård och omsorg

<http://www.lf.se/>
Landstingsförbundets hemsida

<http://www.rfv.se/>
Riksförsäkringsverkets hemsida

<http://www.kib.ki.se/>
Karolinska institutets hemsida

<http://www.who.int/home-page/>
World Health Organization – världshälsoorganisationen

Mål och betygskriterier för kursen

enligt skolverkets anvisningar

Dessa är viktiga för kursens uppläggning och avgörande vid bedömning av dina resultat.

Den formella målbeskrivningen för kursen Vård- och omsorgsarbete, 200 poäng finns i 2000-07 SkolFs: 2000:99.

”Kursen ska ge grundläggande kunskaper om omvårdnad och social omsorg och erfarenheter av vård- och omsorgsarbete samt inblick i andra människovårdande yrken.

Kursen ska också ge kunskap m vad som avgränsar och förenar omvårdnad och social omsorg.

Kursen skall ge kunskap om och lyfta fram etiska aspekter inom vård- och omsorgsarbete.

Kunskap i olika sätt att möta och kommunicera med människor i olika vård och omsorgssituationer är också ett mål för kursen.

Kursen skall också ge kunskap om och erfarenhet av funktion och skötsel av vanligt förekommande inredning och teknisk utrustning samt apparatur.”

Mål att uppnå efter avslutad kurs

De studerande skall

- ha kunskap om omvårdnad och social omsorg samt ha erfarenhet av grundläggande vård och omsorg
- ha kunskap om lagar och organisationer som styr olika verksamheter inom vård och omsorg.
- ha kunskap om och förstå hälsobegrepp som utgångspunkt för arbete inom vård och omsorg samt ha erfarenhet av handlingar för att upprätthålla hälsa
- ha kunskap om och förstå hur människors erfarenhet kan utnyttjas i möte och kommunikation.
- förstå rehabiliteringens betydelse inom vård och omsorg
- ha kunskap och erfarenheter av att arbeta utifrån ergonomiska, hygieniska, estetiska och miljömässiga utgångspunkter
- ha kunskap om och erfarenhet av att utföra munvård och förstå betydelsen av egenvård.
- ha kunskap om och erfarenhet av vanligt förekommande tekniska hjälpmedel, deras skötsel samt förstå samspelet mellan människa och teknik.

Betygskriterier

Kriterier för betyget Godkänd

Eleven beskriver omvårdnad och social omsorg utifrån olika begrepp om hälsa.

Eleven utför med handledning och tillsammans med andra vård- och omsorgsuppgifter med utgångspunkt från att varje människa är unik.

Eleven beskriver och diskuterar hur organisation, hygien och ergonomi kan påverka vård och omsorg.

Eleven ger exempel på och diskuterar etiska och estetiska aspekter i vård och omsorg.

Eleven redogör för och tar hänsyn till rådande lagstiftning och lokala säkerhetsföreskrifter i vård- och omsorgsarbete.

Eleven hanterar på ett för arbetet relevant sätt inredning, apparatur och tekniska hjälpmedel.

Eleven redovisar och diskuterar erfarenhet av och kunskap om möten och kommunikation med människor inom vård och omsorg.

Kriterier för betyget Väl godkänd

Eleven ger exempel på samspel mellan människa, miljö och teknik.

Eleven diskuterar vård och omsorg utifrån olika teoretiska perspektiv.

Eleven utför i samspel med andra vård- och omsorgsuppgifter och begär vid behov adekvat stöd och hjälp.

Eleven uppfattar och formulerar andras behov av vård och omsorg.

Kriterier för betyget Mycket väl godkänd

Eleven reflekterar över och jämför olika förhållningssätt i vård och omsorg utifrån erfarenhet av och kunskap om omvårdnad och social omsorg.

Eleven finner och prövar alternativa lösningar tillsammans med andra i vård- och omsorgssituationer.

Dagens lagstiftning

Socialtjänstlagen (SoL), år 1982

Hälso-och sjukvårdslagen (HSL) år 1982

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) år 1994

Socialstyrelsen är den myndighet som utövar tillsyn inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten.

Som stöd till lagstiftningen inom hälso- och sjukvård ger Socialstyrelsen ut författningshandboken med föreskrifter om hur lagstiftningen ska följas.

- Vår nuvarande **socialtjänstlag** är en sammanhållen lag för; **äldre- handikapp- individ och familjeomsorg**. Lagen bygger helt på frivillighet.. De **grundläggande värderingar** som styr arbetet i socialtjänstlagens portalparagraf är; *demokrati, solidaritet, självbestämmanderätt, integritet samt människans eget ansvar för sitt liv och sina handlingar*. Socialtjänstlagen är en så kallad ramlag utan några detaljerade regler. Det finns istället givna ramar som socialtjänsten skall hålla sig inom.

- Som komplement till SoL och HSL finns **Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade**. Den gäller framför allt för personer i yrkesaktiv ålder med **tre grupper av funktionshinder**; *utvecklingsstörning, autism, hjärnskada i vuxen ålder och varaktiga fysiska och psykiska funktionshinder med betydande svårigheter i den dagliga livsföringen*. **Målet för LSS** är bl.a. att människor med omfattande funktionshinder ska kunna skapa sig ett **värdigt liv med samma möjligheter som andra människor**.

- Även **Hälso-och sjukvårdslagen** är en ramlag där de **grundläggande värderingarna och helhetssyn på patienten** ska genomsyra hälso- och sjukvården genom; *god kvalitet, patienttrygghet, lättillgänglighet, respekt för patientens självbestämmande och integritet, främja goda kontakter där vård och behandling utformas i samråd mellan patienten och personalen*. Lagens grundläggande syn på människor är att alla har lika värde och ska bemötas med respekt och värdighet och de som har störst behov ska prioriteras.

- **Sekretesslagen** gäller från 1980. Sekretess i hälso- och sjukvårdslagen och i socialtjänstlagen tar stark hänsyn till att skydda vård- och omsorgstagares hälsotillstånd och personliga integritet. Det innebär att alla yrkeskategorier och även studerande inte får yppa något som rör den enskilde individen utan att först få tillstånd från henne/honom. Den som bryter mot sekretesslagen kan få straffpåföljd.

- **Delegering inom hälso- och sjukvård**

I författningshandboken finns viktiga bestämmelser om delegering inom hälso- och sjukvård.

En person som har den **formella kompetensen för en arbetsuppgift kan i vissa fall delegera uppgiften till en person som har den reella kompetensen.**

Det är viktigt att både den som delegerar och den person som blir delegerad en arbetsuppgift har förvärvat sig om att han klarar uppgiften. Det innebär att man som personal inom hälso- och sjukvård har ett yrkesprofessionellt ansvar för att arbetsuppgifterna blir riktigt utförda. En delegering är personlig och kan inte överlåtas på någon annan.

Till handledare och kontaktpersoner

OMVÅRDNADSPROGRAMMET - DISTANSUTBILDNING

INFORMATION OM DEN STUDERANDES ARBETSPLATSFÖRLAGDA UTBILDNING (APU)

Med detta brev vill vi ge lite information och samtidigt framhålla att Din medverkan i utbildningen har ett stort värde.

Studerande har en eller flera handledare som hjälper och stödjer den studerande under APU och ansvarar för bedömningen. Du/Ni som handledare har viktiga kunskaper som är mycket värdefulla för våra studerande.

APU kan läggas upp, som heltid- eller deltidslösning efter diskussion med lärare och handledare. Om man tänker sig heltid så kan ett riktmärke vara ca 4 veckor och ca 35 timmar/vecka. Den studerande ska följa handledarens schema så mycket som möjligt.

Den studerande informerar själv om utbildningen och dess mål enligt undervisningsplanen för APU. Den studerande sätter upp personliga mål för APU-tiden där utgångspunkten är undervisningsplanen. Tillsammans med handledaren justeras målen efter arbetsplatsens resurser. Studiebesök utanför huvudarbetsplatsen kan bli aktuella för att uppnå målen.

Bedömningen av den studerandes insatser och förmåga görs tillsammans med handledaren utifrån den studerandes och undervisningsplanens mål. Det är alltid bra med delaktighet i bedömningen från flera personer som arbetat tillsammans med den studerande.

Vi hoppas att Du vill medverka till att praktiken ger den studerande egenansvar och tillit. Likaså hoppas vi att det inte kommer att medföra alltför mycket mer arbetet för Dig och Dina medarbetare.

Vi står givetvis alltid till ditt förfogande om det behövs. Det är bara att ringa till oss om det är något som Du undrar över. Vi ser fram emot ett trevligt samarbete med Dig och Dina medarbetare.

Med vänlig hälsning

Omvårdnadslärarna

Bedömningsunderlag för APU

(Arbetsplatsförlagd utbildning)

Omvårdnadsprogrammet nivå A

Stud. namn.....

Praktikplats:.....

Handledare:.....

Period: År.....Veckor.....

Till Dig/Er som är handledare

Din/Er bedömning är en av grunderna till ett kursbetyg. Det är viktigt för den studerande att deras betyg baseras både på den skolförlagda och den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen.

Under APU perioden bör handledare och studerande träffas vid några tillfälle för samtal och diskutera bedömningspunkterna, förslagsvis halvtid och i slutet av praktiken.

Bedömningspunkterna diskuteras och viktas utifrån innehållet i

”Undervisningsplan för APU Omvårdnadsprogrammet nivå A”

ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR APU:

- Kunna praktiskt tillämpa grundläggande kunskaper i omvårdnad och social omsorg. Kunna använda sig av vanligt förekommande tekniska hjälpmedel för att förenkla omvårdnad- och omsorgsinsatser i vård- och omsorgsarbetet.
- Kunna arbeta utifrån ergonomiska, hygieniska, estetiska och miljömässiga utgångspunkter för att ge vård- och omsorgstagaren möjligheter att upprätthålla hälsa och förebygga ohälsa.
- Kunna ge kunskaper i kommunikation och samarbete med vård- och omsorgstagaren, närstående och personal.
- Kunna förhålla sig till och möta människan utifrån vård- och omsorgstagarens egna resurser och behov samt självbestämmande och integritet

Halvtidsbedömning

BEDÖMNINGSPUNKTER

1 Elevens deltagande i allmänna omsorg/omvårdnadsarbetet

Bristande deltagande trots handledning	Deltager med handledning och med godtagbar kvalitet i vardagliga situationer	Deltager relativt självständigt och med god kvalitet i vardagliga situationer	Deltager självständigt och med utmärkt kvalitet även i svåra och nya situationer
☐	☐	☐	☐

2 Elevens deltagande omkring arbetsmiljö/vårdmiljö

Bristande deltagande trots handledning	Deltager med handledning och med godtagbar kvalitet.	Deltager relativt självständigt och med god kvalitet	Deltager självständigt och med utmärkt kvalitet
☐	☐	☐	☐

3 Elevens förmåga till kontakt och kommunikation med omsorgstagare, närstående och personal

Bristande bemötande trots handledning	God förmåga med handledning	Självständig och med god förmåga i vardagliga situationer	Utmärkt förmåga även i svåra och nya situationer
☐	☐	☐	☐

4 Elevens samarbete i arbetslaget

Bristande samarbete trots handledning	Deltager med handledning i samarbetet	Med visst stöd gott samarbete	Utmärkt samarbete
☐	☐	☐	☐

5 Elevens förmåga att reflektera över förhållningssätt och etiska frågeställningar i mötet mellan människor med tillämpning av empati.

Bristande förmåga trots handledning	God förmåga med handledning i vardagliga situationer	Självständig och med god förmåga i vardagliga situationer	Utmärkt förmåga även i svåra och nya situationer
☐	☐	☐	☐

Kommentarer till bedömningen:

Handledarens underskrift /Befattning

Elevens underskrift

Heltidsbedömning

NÄRVARO

Jag har varit närvarande på min praktikplatstimmar.

BEDÖMNINGSPUNKTER

1 Elevens deltagande i allmänna omsorg/omvårdnadsarbetet

Bristande deltagande trots handledning

☐

Deltager med handledning och med godtagbar kvalitet i vardagliga situationer

☐

Deltager relativt självständigt och med god kvalitet i vardagliga situationer

☐

Deltager självständigt och med utmärkt kvalitet även i svåra och nya situationer

☐

2 Elevens deltagande omkring arbetsmiljö/vårdmiljö

Bristande deltagande trots handledning

☐

Deltager med handledning och med godtagbar kvalitet.

☐

Deltager relativt självständigt och med god kvalitet

☐

Deltager självständigt och med utmärkt kvalitet

☐

3 Elevens förmåga till kontakt och kommunikation med omsorgstagare, närstående och personal

Bristande bemötande trots handledning

☐

God förmåga med handledning

☐

Självständig och med god förmåga i vardagliga situationer

☐

Utmärkt förmåga även i svåra och nya situationer

☐

4 Elevens samarbete i arbetslaget

Bristande samarbete trots handledning

☐

Deltager med handledning i samarbetet

☐

Med visst stöd gott samarbete

☐

Utmärkt samarbete

☐

5 Elevens förmåga att reflektera över förhållningssätt och etiska frågeställningar i mötet mellan människor med tillämpning av empati.

Bristande förmåga trots handledning

☐

God förmåga med handledning i vardagliga situationer

☐

Självständig och med god förmåga i vardagliga situationer

☐

Utmärkt förmåga även i svåra och nya situationer

☐

Kommentarer till bedömningen:

Handledarens underskrift /Befattning

Elevens underskrift

UNDERVISNINGSPLAN FÖR APU

(Arbetsplatsförlagd utbildning)

OMVÅRDNADSPROGRAMMET NIVÅ A

Kursen skall ge god kunskap i omvårdnad och social omsorg inom olika vård/omsorgsformer samt befrämja en utveckling mot social omsorgs/omvårdnadskompetens.

ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR APU:

- Kunna praktiskt tillämpa grundläggande kunskaper i omvårdnad och social omsorg. Kunna använda sig av vanligt förekommande tekniska hjälpmedel för att förenkla omvårdnad- och omsorgsinsatser i vård- och omsorgsarbetet.
- Kunna arbeta utifrån ergonomiska, hygieniska, estetiska och miljömässiga utgångspunkter för att ge vård- och omsorgstagaren möjligheter att upprätthålla hälsa och förebygga ohälsa.
- Kunna ge kunskaper i kommunikation och samarbete med vård- och omsorgstagaren, närstående och personal.
- Kunna förhålla sig till och möta människan utifrån vård- och omsorgstagarens egna resurser och behov samt självbestämmande och integritet

INNEHÅLL

Allmänna omvårdnad/omsorgsuppgifter

(se checklista bilaga 4)

- Utför grundläggande omvårdnad- och omsorgshandlingar utifrån individens individuella behov så att komplikationer förhindras och hälsa befrämjas.
- Kunna medverka till att förse individen med näringsriktig kost och vid behov kunna tillaga den samt att se till att måltiden serveras så att matgästen känner lust att äta och dricka.
- Kunna se individens omvårdnads-/ omsorgsbehov och de insatser som vidtages.
- Kunna se hur insatser kan leda till förändring.
- Vara med i omvårdnaden av vårdtagare vid livets slut.

Arbetsmiljön/Vårdmiljön

- Lär känna arbetsplatsen och se vilka olika former av service som erbjuds såsom larm, färdtjänst m.m.
- Ha kännedom om personalen som är delaktiga i omvårdnads/omsorgsarbetet och vilka yrken de representerar.
- Tillämpa arbetsteknik som förebygger fysiska och psykiska arbetsskador.
- Utför arbetsuppgifter hygieniskt, estetiskt och miljömässigt.

Kommunikation

- Kommunika med omsorgstagare, närstående och personal.
- Ser vikten av informationsgivning och rapportering.

Samarbete

- Förstår betydelsen av samarbete i arbetslaget.
- Kunna samarbeta med handledare och arbetslag.

Förhållningssätt

- Förstår betydelsen av att personal kan lyssna och vara lyhörd för omsorgstagarens behov och önskemål.
- Leva sig in i och bemöta vård-och omsorgstagaren på ett förtroendingivande sätt.
- Förstår betydelsen av att personalen iakttar mål, föreskrifter, och lagar för att nå kvalitet i vård- och omsorgsarbetet.

Härmed intygas att

Studerandes namn

.....

Personnummer

kan utföra nedanstående moment:

BLODTRYCK

Den studerande kan utföra blodtryck och pulskontroll och redogöra för **vad** man mäter samt ange normalvärden.

Intygas

Ort och datum.....

Namn.....

Befattning.....

ERGONOMI

Den studerande kan tillämpa givna föreskrifter för lyft och förflyttning för att förhindra att belastningsskador ska uppstå.

Intygas

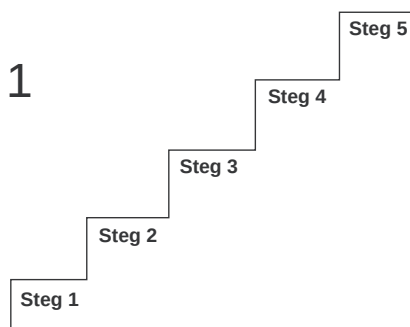
Ort och datum.....

Namn.....

	YRKESKUNSKAP	Fått info om	Utfört med handledn.	Utfört med viss handled	Utfört självständigt	Egna anteckn
C	ALLMÄN OMVÅRDNAD					
	Utifrån vårdtagarens behov					
H	Morgon och kvällstolett					
	Munvård					
	Bad och dusch					
	Hårvård					
	Nagelvård					
E	Fotvård (ej diabetiker)					
	Av-och påklädning					
	Bäddning					
C						
	Förebygga trycksår					
	Förebygga kontrakturer					
	Omvårdnad. i livets slutskede					
	Skötsel av hörapparat					
K	KOST OCH NUTRITION					
	Måltidsplanering					
	Inköp					
	Servering av måltid					
	Hjälp vid måltid					
L	Matning					
	Vätskekontroll					
	Näringskontroll					
	Kost allmän					
I	Kost speciell , diabetes m.m.					
	Läkemedelsintag/ vid måltid					
S	MAG OCH TARMFUNKTION					
	Omhändertagande vid					
	Illamående och kräkning					
	Avföring					
	Provtagning					
T	Givande av stolpillers,lavemang mm					
	Förebygga förstoppning					
A	OMVÅRDNAD AV VÅRD TAG					
	Vid katetrisering					
	Vid sömn och vakenhetsrubbnig					
	BLÅSFUNKTION					
	Iakttagelse, mätning, registrering					
	Provtagning av urin					
	Byte av uribag					
	Byte av inkontinenshjälpmedel					
	Byte av uridom					
	Blåsfunktion toaträning					

C	YRKESKUNSKAP	Fått info om	Utfört med handledn.	Utfört med viss handled	Utfört självständigt	Egna anteckn
H	OBSERVATIONER UNDERSÖKNINGAR BEHANDLINGAR					
	Temperaturmätning, registrering					
	Pulsmätning, registrering					
E	Blodtrycksmätning, registreing					
	Förbandsläggning					
	Lindning av ben					
	Andning observation					
	Förebygga slem i andningsvägar					
C	Observation av hud och slemhinnor					
	HYGIEN					
	Förebygga smitta, smittspridning					
K	Handhygien					
	Användn/behov av skyddsrock					
	Handskar och munskydd					
	Utföra desinf i diskmaskin					
L	Spoldesinfektor					
	Sop och avfallshantering					
	Tvätthantering					
I	STÄDNING					
	Städmetoder					
	KOMMUNIKATION					
S	Informationsgivning, rapportering					
	Förhållningssätt vid sjukdomskris					
	HABILITERING, REHAB					
T	Dagl. Aktivering och sysselsättning					
	Aktiviteter på avd/boendet					
	Underhållningskaraktär					
	Gudstjänster/ andakter/ musik					
	Aktiviteter utanför boendet					
A	Funktionsträning					
	ADL träning					
	ANVÄNDNING OCH SKÖTSEL AV TEKNISKA HJÄLPMEDEL					
	Ergonomi					
	Lyft och förflyttning					

Lösning uppgift 1

	Steg
Jobbet går på rutin och känns ofta som ett måste.	2
För Eva kommer alltid barnens väl och ve i första hand.	2 och 4
Att familjen får näringsriktig och vällagad mat känns viktigt för Eva.	1
Det känner sig Eva glad över.	2
Hon känner oro för henne.	2 och 3
Det bekymrar Eva.	2 och 3
Trots allt så upplever Eva att det är barnen som gör livet värt att leva.....	3 och 5
De har daglig kontakt med varandra.	3
Så är det de gemensamma festerna vid Valborg och midsommar i glada vänners lag som Eva och Magnus gärna deltar i.	5
I samvaron med väninnorna känner sig Eva betydelsefull.	3 och 4
Det ger henne andpaus från vardagens bekymmer.	2
Hon känner saknad över att inte kunna vara med på flera veckor.	3 och 4
Av och till är ekonomin trasslig också med obetalda räkningar.	2
Eva känner sig ensam med ansvaret för barnen och marktjänsten. Då röker hon mera.	2, 3 och 4
Ibland känner hon det trist och meningslöst på kvällarna. Då tar hon sig ett glas vin.	3 och 4
Med sexlivet blir det lite si och så.	1
Orken finns inte riktigt	1
Eva är rädd att bli med barn igen.	3
Det finns stunder när Eva och Magnus har det fint tillsammans.....	1 och 3
På Evas arbete är det nedskärningar på gång som oroar henne.	2
Det gör henne sömnlös på nätterna.	1
Hon känner sig olustig, hängig och trött.	1 och 2
Hon har gått upp i vikt.	1
Hennes magkatarr har kommit tillbaka.	2
Eva längtar efter att få tid över för sina egna intressen.....	5
Den bästa avkoppling Eva vet är att läsa böcker.....	5

Lösning uppgift 2

Hälsokomponenter:

Fysisk=F, Psykisk=P, Social=S, Kulturell=K, Andlig=A

F Att familjen får näringsriktig och vällagad mat känns viktigt för Eva.

P Hon känner oro för Lena

S Trots allt så upplever Eva att det är barnen som gör livet värt att leva.

P Stöd och uppmuntran som Eva så väl behöver får hon av sin mamma.

S De har daglig kontakt med varandra

F I skidbacken känner Eva att hon mår bra!

S Så är det de gemensamma festerna i glada vänners lag som Eva och Magnus gärna deltar i.

S I samvaron med väninnorna känner sig Eva betydelsefull.

K+S+P Syjuntan ger henne andpaus från vardagens bekymmer.

S+P Hon känner saknad när hon inte kan vara med på syjuntan.

F I skidbacken känner Eva att kroppen mår bra!

S+K Så är det de gemensamma festerna vid Valborg och midsommar i glada vänners lag som Eva och Magnus gärna deltar i.

S I samvaron med väninnorna känner sig Eva betydelsefull.

A+P Det ger henne andpaus från vardagens bekymmer.

P Eva känner sig ensam med ansvaret för barnen och marktjänsten.

F Då röker hon mera.

F+P+S Med sexlivet blir det lite si och så

F+P+S Det finns stunder när Eva och Magnus har det fint tillsammans

P På Evas arbete är det nedskärningar på gång som oroar henne.

P Det gör henne sömnlös på nätterna

F+P Hon känner sig olustig, hängig och trött.

F Hon har gått upp i vikt.

F Hennes magkatarr har kommit tillbaka.

P - Den bästa avkoppling Eva vet är att läsa böcker.

A+P - Ibland känner hon det trist och meningslöst på kvällarna..

P - Då brukar hon gråta och känna hopplöshet.

F - Det händer också att hon tar sig ett glas vin..

A - Det känns mycket bättre efter aftonbönen och hon då kan hon tänka:

Lösning uppgift 3

Bild A

Det kan vara svårt att förstå hur hjälpmedel ska användas. Instruktioner till hur hjälpmedel ska användas och uppföljning av användningen måste ske

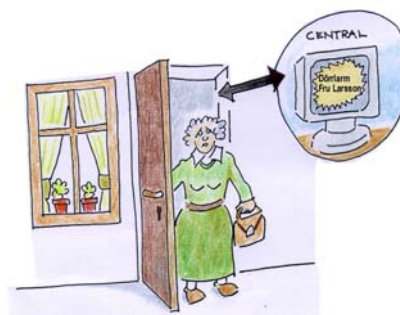

Bild B

Det är inte tillåtet att låsa in någon person. Alternativ i form av tekniska hjälpmedel finns att tillgå om personen brukar gå ut och inte hitta hem igen. Larmet aktiveras när dörren öppnas. Personal som tar emot detta larm kan meddela personalen som finns i närheten.

Bild C

Personalen ska använda de hjälpmedel som finns tillgängliga för att underlätta arbetet. Har personalen fått instruktioner på hur hjälpmedlen ska användas? Varför används inte arbetshjälpmedlen?

Bild D

Ibland kan omsorgstagaren få för många hjälpmedel som inte alltid är till nytta. Viktigt är att användningen av hjälpmedel är genomtänkt, och att hjälpmedel som inte längre används skickas tillbaka till hjälpmedelcentralen. Blöjor och andra förbrukningsartiklar bör inte ligga framme

Lösningar till Självvärtande uppgift nr 4

Påståenden och exempel från studieenheter nas situationsbeskrivning

Begrepp	Påståenden
Empati	Förmågan att leva sig in i andra människors situation och känslor. De bestämmer att nästa gång Elin kommer ska de bjuda in grannen på kaffe.
Tystnadsplikt	Får inte som personal berätta för utomstående om omsorgstagaren
Demokrati	Folkstyre, värnar om människors rätt att uttrycka sina åsikter
Ekonomisk trygghet	Slippa vara rädd att stå utan försörjning. Att ha en acceptabel levnadsnivå.
Jämlikhet i levnadsnivå	Att alla människor ska kunna leva ett vanligt liv. För att Eva ska kunna fungera i hemmet krävs vissa stödinsatser.
Solidaritet	Sammanhållning, gemensamt ansvar.
Integritet	Det man vill behålla för sig själv. Det är jobbigt att så många människor ska se hur hon har det.
Aktivt deltagande i samhället	Vara med i samhällsgemenskapen och ha en meningsfull roll. Det är skönt att kunna bo hemma.
Självbestämmande	Insatser ska utgå från omsorgstagarens behov och önskemål. Eva vill att den personliga hygien utförs av hemtjänstpersonalen.
Människan som ansvarig	Människan kan och vill ta ansvar för sitt eget liv om hon får möjlighet därtill. Eva är envis och vet vad hon vill.
Social trygghet	Veta att man kan få vård och omsorg vid behov. Att leva i gemenskap med andra människor.
Formell kompetens	De kunskaper man fått genom sin utbildning.
Delegering	En arbetsuppgift som överläts från en personal med en viss utbildning till annan personal med oftast en kortare utbildning.
Ramlag	Målstyrt i stället för detaljstyrt. Innebär att stödet är lättare att anpassa efter personens behov. Den personliga hygien vill Eva att hemtjänstpersonalen ska utföra.
Bistånd	Det stöd som kommunen kan erbjuda äldre och handikappade. Kan även gälla ekonomiskt stöd.
Reell kompetens	Den kunskap man har för att kunna genomföra arbetsuppgifter även om man inte har utbildning.